

רשומות

הצעות חוק

15 בנובמבר 1970

911

ט"ו בחשוון תשל"א

עמוד

35

חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 11), תשל"א—1970.

מ ב א

הצעת החוק באה לתקן את פקודת התעבורה מספר תיקונים אשר מגמתם העיקרית היא החמרות בענשים מרתיעים. ההצעה אינה קובעת החמרה כוללת בענשים, אלא שינויים במספר מקרים חמורים, בעיקר שלילת רשיונות נהיגה, תוך הדגשת הצורך בהטלת ענשים מרתיעים.

מספר תאונות הדרכים, ובכלל זה מספר הגפגעים וההרוגים, נמצא בעליה מתמדת. עליה זו במספר התאונות והגפגעים היא, בין היתר, תוצאה של הגידול המהיר במספר כלי הרכב ושל גורמים נוספים אחרים. העובדה המחרידה של מאות הרוגים ואלפי פצועים בשנה מחייבת את הרשויות לנקוט בכל אמצעי ולעשות כל אשר לא לידן להוריד את הקטל בדרכים. רשויות המדינה נוקטות אמצעים רבים לכך – תקציביים, ארגוניים, חינוכיים ואחרים; אולם יש לנקוט גם אמצעים שיהיה בהם כדי להרתיע עבריינים – החמרה בענשים ושיפור שיטת הענישה.

מוצע לקבוע בפקודת התעבורה שינויים בענינים אלה:

- (1) רשאי שוטר לא למסור לנאשם על עבירת קנס הזמנה עם ברירה לשלם קנס, אלא להביא לידי הזמנתו למשפט, וזאת בהתחשב בנסיבות העבירה.
- (2) אם נקבעה על עבירה חובת פסילה בפועל, לא יהיה בית המשפט רשאי להמירה בפסילה על תנאי אלא בנסיבות מיוחדות בלבד.
- (3) החמרה בענשו של מי שנוהג ברכב ללא רשות הבעל ושל אדם המוסר רכב לנהיגה לאחר בידועו שהוא קטין או שאין לו רשיון כר-תוקף.
- (4) הסמכתו של קצין משטרה לפסול אדם המעורב בתאונה קטלנית המחזיק ברשיון נהיגה לתקופה של 90 יום.
- (5) בתאונה של פגע-זברה לא יפסוק בית המשפט מאסר על תנאי.

חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 11), תשל"א-1970

תיקון סעיף 1

1. בסעיף 1 לפקודת התעבורה: (להלן – הפקודה) –

(1) אחרי הגדרת "פוליסה" יבוא:

"מפקח על התעבורה" – מי ששר התחבורה מינה אותו, בהודעה ברשמי מות, מפקח על התעבורה, לרבות מי שהמפקח על התעבורה אצל לו מסמכותו לכל שטח המדינה או לחלק ממנו, לענין מסויים או לסוגי ענינים;

(2) במקום הגדרת "רשות הרישוי" יבוא:

"רשות הרישוי" – מי ששר התחבורה מינה אותו, בהודעה ברשומות, מנהל אגף הרישוי במשרד התחבורה, לרבות מי שמנהל אגף הרישוי אצל לו מסמכותו כרשות הרישוי, לכל שטח המדינה או לחלק ממנו, לענין מסויים או לסוגי ענינים;".

תיקון סעיף 14

2. בסעיף 14 לפקודה, במקום "רשות הרישוי" יבוא "המפקח על התעבורה".

תיקון סעיף 29

3. בסעיף 29 לפקודה, האמור בסעיף קטן (ב) יסומן (ג) ולפניו יבוא:

"(ג) היה לשוטר יסוד להאמין, כי אדם עבר עבירת קנס, רשאי הוא, בהתחשב בנסיבות העבירה, לא למסור לאותו אדם הזמנה עם ברירת קנס כאמור בסעיף קטן (א) אלא להודיע לו כי יוגש נגדו אישום ותימסר לו הזמנה למשפט לפי חוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965²; לענין זה, "שוטר" – לרבות עובד הציבור שהורשה לכך לפי סעיף קטן (א)."

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 3 סעיף 29 לפקודה קובע לאמור:

"ברירת קנס במקום שפיטה

29. (א) היה לשוטר או לעובד ציבור שהורשה לכך על ידי שר המשטרה, יסוד להאמין כי אדם פלוגי עבר עבירת קנס, רשאי הוא למסור לו הזמנה למשפט בנוסח שנקבע, או להמנינו למשפט בדרך אחרת שקבע שר המשפטים בתקנות; בהזמנה יראשם המזומן בעבירה שתצויין בה ותינתן לו הברירה לשלם קנס בשיעור שנקבע במקום להישפט על אותה עבירה; לענין סעיף זה "מסירת הזמנה" – לרבות הזמנה בדרך שקבע שר המשפטים כאמור.

(ב) מי שנמסרה לו הזמנה כאמור, רשאי תוך המישה עשר יום מיום המסירה, לשלם בבית המשפט הנקוב בהזמנה, או לשלוח אליו בדואר, את הקנס בשיעור שנקבע לעבירה המפורשת בהזמנה.

עבירת קנס הוגדרה בסעיף 1 לפקודה בזו הלשון: "עבירת קנס" – עבירה על פקודה זו או על תקנה, לרבות חוק עזר, שהותקנה לפיה ואשר שר התחבורה, בהסכמת שר המשפטים, הכריז עליה בצו שפורסם ברשומות שהיא עבירת קנס."

סעיפים הגדרתו של המונח "רשות הרישוי" 11, 2, 11 בסעיף 1 לפקודת התעבורה היא:

"רשות הרישוי" – המפקח על התעבורה או אדם שהמפקח אצל לו, בהודעה ברשומות, מסמכויותיו כרשות הרישוי, לכל שטח המדינה או לחלק ממנו. רשויות הרישוי שבמשרד התחבורה מטפלות כיום בעיקר בכל הנוגע לרישום רכב, רישוי, בדיקתו ובחינתו ובחינתם של גוהגי רכב וכן בכל הנוגע להוראת הנהיגה, ואילו בטיפולו של המפקח על התעבורה במצאים הסדרי התעבורה, תכנונה, קביעת כללים לשימוש בדרכים וכל הנוגע לתחבורה ציבורית.

עם התרחבות פעולות הרישוי הוקם במשרד התחבורה אגף מיוחד לרישוי שזיה עד אז במסגרת אגף התעבורה, והטיפול בעניני רישוי רכב ונהגים, לפי פקודת התעבורה והתקנות על פיה, הועבר לתחום אחידותו של אגף הרישוי, וכך הופרדו עניני הרישוי מעניני התעבורה.

כדי לאפשר הפעלת הסמכויות המתאימות שבפקודה על ידי כל אחת מן הרשויות הנ"ל, יש צורך לקבוע הגדרות ופרדות לכל אחת מהן.

עקב הפרדת הסמכויות כאמור, יש צורך להעביר את הסמכויות לפי סעיפים 14 ו-70(15) לפקודה מרשות הרישוי למפקח על התעבורה.

1 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173; ס"ח תשכ"ב, עמ' 8, עמ' 164; תשכ"ד, עמ' 78; תשכ"ה, עמ' 115, עמ' 183, עמ' 202; תשכ"ו, עמ' 58; תשכ"ז, עמ' 146; תשכ"ט, עמ' 224, עמ' 224.
2 ס"ח תשכ"ה, עמ' 161.

4. במקום סעיף 36 לפקודה יבוא:

"פסילה על תנאי 36. (א) בית המשפט רשאי לפסול נאשם פסילה על תנאי, אך לא יעשה כן אם כבר הורשע הנאשם על אותה עבירה או על אחת העבירות המפורטות בחוספת הראשונה או בתוספת השניה, תוך שתי שנים שקדמו לעבירה הנדונה, ולא יעשה כן בשל הרשעה על עביויה לפי סעיף 64א. (ב) נקבעה בפקודה זו לגבי העבירה שעליה הורשע הנאשם פסילה לתקופת מינימום מקבל או מהחזיק ברשיון נהיגה, ובית המשפט החליט בנסיבות מיוחדות שלא להטיל פסילה בפועל, יפרש בפסק דינו את המינימום להחלטתו.

דברי הסבר

או "להזמין למשפט" בדרך הרגילה לפי תקנות הדין על מנת להביא הענין לבידור ולדין בבית-המשפט. ולא בכדי הישגרה רשות זו בידי המשטרה: יש ונהג עובר עבירה שהיא אמנם "ברירת קנס", אך הוא עובר אותה בנסיבות כאלה המשוות לעבירה הזמנה יתרה (ולאו דווקא עקב רשלנות אחרת המתלווית אל אותו מעשה) ואז יש הצדקה, ואף הגיון, שאותו נאשם יובא לדין לפני בית-המשפט על סמך שנסיבות אלה יובאו לפני השופט שיגזור את הדין בהתאם. ואכן, הוא הדבר אשר קרה במקרה הנדון: כאן לא היה מקרה של נגיעה סתם מעבר לפס הפרדה, אלא הנאשם עבר את פס ההפרדה תוך כדי עקיפת אוטונוס אחר, והמשטרה ראתה בעובדה זו משום נסיבה מתמירה המצדיקה הבאתו לדין לבית-המשפט, ולא מקרה שגרתי המצדיק טיפול רגיל של מתן אפשרות לשלם הקנס הקצוב ע"י הזמנה של ברירת קנס.

הפירוט לסעיף 29(א) לפקודה שניתן מאת שופטי הרוב כאמור איננו מביא בחשבון את אופי העבירות שהוכרו כעבירות קנס ושנסיבות רגילות הן עבירות שגרתיות, אולם בנסיבות עובדתיות אחרות הן עשויות להיות מסוכנות. מוצע, כי שופט יוכל להודיע גם לאדם שעבר עבירת קנס, כי יוגש נגדו אישום בדרך הרגילה.

בית המשפט מוסמך, כיום, בסעיף 36 **סעיף 4** לפקודה, לפסול נאשם פסילה על תנאי מהחזיק או מקבל רשיון נהיגה, במקום פסילה לאלתר, אף לגבי עבירות המורות ומסוכנות. כדי להבליש חומרתן של עבירות תעבורה מסוכנות ואת הצורך בהטלת עונשים שיש בהם הרתעה מיידית, מצע, כי בעבירות שנקבע להן בפקודה עונש של פסילה מינימום – תהיה הפסילה בפועל ולא על תנאי, וזאת אם היו נימוקים מיוחדים לפסילה על תנאי בלבד, וכי בעבירות הפקדה אחרי פגיעה, לפי סעיף 64א, לא תהיה אלא פסילה בפועל. נוסחו של סעיף 64א נתון בדברי הסבר לסעיף 10 להלן.

וזה לשון סעיף 36 לפקודה בנוסחו הקיים:
"סמכות לפסילה על-תנאי

36. (א) רשאי בית המשפט לפסול נאשם פסילה-על-תנאי, אך לא יעשה כן אם כבר הורשע הנאשם על אותה עבירה או על אחת העבירות המפורטות בתוספת הראשונה או השניה תוך שתי השנים שקדמו לעבירה הנדונה.

מאז הונהג שיטת ברירת קנס במקום שפיטה, בחוק לתיקון פקודת התעבורה, תשי"ג-1953, נהגה המשטרה לפי העקרון כי בהתחשב בנוסח המפורש של סעיף 29 (א) לפקודה, רשאי שופט שיש לו יסוד להאמין כי אדם עבר עבירה מסוג העבירות אשר הוכרו לפי הפקודה כעבירות קנס, למסור לאותו אדם הזמנה עם ברירה לשלם קנס או לא למסור ולמסור לו במקום זאת הזמנה רגילה למשפט. בית המשפט המחוזי בתל-אביב החליט בערעור פלילי ת"א 459/63/7 (פסקים מחוזיים ל"ו, עמ' 162), כי במקרה של עבירה שהוכרה כעבירת קנס חייב השופט למסור לנאשם אך ורק הזמנה עם ברירת תשלום קנס – וכי אין לשופט הרשות למסור לנאשם הזמנה למשפט. פסק הדין ניתן מאת שני שופטי הרוב בבית המשפט, ואילו השופט השלישי שישב בדין התנגד לפירוש זה לאמור (בעמ' 166):

"לפי פירוש זה (של שופט המיעוט) יוצא שהמשמעות המטריאלית של הסעיף היא כדלהלן: היה לשופט יסוד להאמין כי פלוגי עבר עבירת קנס רשאי הוא למסור לו או לשלוח לו הזמנה של ברירת קנס באחד האופנים הקבועים בסעיף. "רשאי" נאמר ולא אחרת! בשום פנים ואופן אין ללמוד מתוך נוסח הסעיף כאילו חייב השופט בכל מקרה על עבירה המהווה "עבירת קנס" למסור או לשלוח לעבריין הזמנה של "ברירת קנס", ולבטח שאין להסיק מנוסח הכתוב כאילו חוקנתה לעבריין זכות כלשהי לצאת ידי החובה על פי הזמנה של "ברירת קנס" ולא להיות נשפט בדרך הרגילה בבית-המשפט. "זכות" זו – אם לדבר על זכויות – הוענקה, כפי שמסתבר מנוסח הסעיף, דווקא לרשות השלטון ולא לעבריין, ויש גם טעם לדבר, כפי שיבואר להלן.

לפי הפירוש האחר ניתן לומר שהכוונה במונח "הזמנה" הנוכח ברישה במלים "רשאי (השופט) למסור לו הזמנה למשפט בנוסח שנקבע" היא להזמנה של ברירת קנס, ואילו הכוונה במלים "להזמין למשפט" בפסקו הבא לאחריו "להזמין למשפט בדרך אחרת שקבע שר המש- פטים בתקנות..." היא להזמנה למשפט לפי תקנה 248 ותקנה 248א לתקנות הדין של בתי משפט השלום, 1940, אשר העתק הימנה מועבר לבית-המשפט ומהווה למעשה, גליון אישום.

לפי פירוש זה נעלה מכל ספק הוא שהמחוקק השאיר את הרשות והברירה בידי המשטרה לנהוג בדרך האחת או האחרת: למסור לעבריין הזמנה של "ברירת קנס" ול- אפשר לו לפטור עצמו ע"י תשלום הקנס ללא דינין משפטי.

(ג) מי שנפסל על תנאי ייפסל בפועל אם תוך תקופה שנקבעה בגזר דינו, ושלא תפחת משנה ולא תעלה על שלוש שנים, עבר אותה עבירה שעליה הורשע או אחת העבירות המפורטות בתוספת הראשונה או בתוספת השניה או עבירה אחרת שקבע בית המשפט בגזר הדין, והורשע בשל העבירה הנוספת תוך התקופה האמורה או לאחריה.

(ד) התקופה האמורה תתחיל מיום מתן גזר הדין, ואם נושא הנאשם אותו זמן עונש מאסר – מיום שחרורו מן המאסר, והכל כשביט המשפט לא הורה אחרת.

(ה) אוזכרה בקביעת העבירות לפי סעיף קטן (ג) הוראת חיקוק והיא בוטלה לאחר מכן והוראה אחרת באה במקומה, יראו את גזר הדין כמאזכר את ההוראה האחרת.

(ו) מי שנפסל על תנאי והורשע בשל עבירה נוספת כאמור, יצווה בית המשפט על הפעלת הפסילה על תנאי, ורשאי בית המשפט להורות בצו שהפעלת הפסילה על תנאי תהיה בכפוף לתוצאות הערעור על ההרשעה בשל העבירה הנוספת; הצו יינתן מאת בית המשפט שהרשיע את הנאשם בשל העבירה הנוספת והוא יכול להינתן מאת כל בית משפט המוסמך לדון באותה עבירה.

הוספת סעיף 36

5. אחרי סעיף 36 לפקודה יבוא:

36. (א) הנוהג ברכב ללא רשות של בעלו או של המחזיק כדין ברכב, ובלי שהנוהג הוא בעל רשיון נהיגה תקף לאותו סוג רכב, ייפסל בפועל להחזיק או לקבל רשיון נהיגה לתקופה שלא תפחת משלוש שנים, בנוסף על כל עונש אחר שיפסוק בית המשפט, ובלבד שאם החליט בית המשפט שלא להטיל פסילה בפועל או להטיל פסילה לתקופה קצרה מזו יפרש בפסק דינו את הנימוקים להחלטתו; האמור בסעיף קטן זה בדבר אדם שאינו בעל רשיון נהיגה לא יחול על מי שתוקף רשיונו פקע תוך שנה אחת לפני ביצוע העבירה מחמת אי-תשלום אגרת הרשיון.

(ב) היה הנוהג כאמור בסעיף קטן (א) בעל רשיון נהיגה תקף לאותו סוג רכב, ייפסל, בנוסף על כל עונש אחר שיפסוק בית המשפט, פסילה בפועל להחזיק ברשיון נהיגה לתקופה שלא תפחת מששה חדשים ופסילה על תנאי לתקופה שלא תפחת משלוש שנים.

הנוהג ברכב ללא רשות בעל

דברי הסבר

(ה) מי שנפסל על תנאי והורשע בשל עבירה נוספת כאמור, יצווה בית המשפט על הפעלת הפסילה על תנאי, ורשאי בית המשפט להורות בצו שהפעלת הפסילה על תנאי תהיה בכפוף לתוצאות הערעור על ההרשעה בשל העבירה הנוספת; הצו יינתן על ידי בית המשפט שהרשיע את הנאשם בשל העבירה הנוספת והוא יכול להינתן על ידי כל בית משפט המוסמך לדון באותה עבירה.

העבירות על הוראות החוק לתיקון דיני **סעיף 5** העונשין (שימוש ברכב ללא רשות), תשכ"ד-1964 (ס"ח תשכ"ד, עמ' 78), הולכות ומתרבות; ולא זו בלבד, אלא מי שנפגע על ידי נוהג רכב כזה אין לו בדרך כלל ממי להיפגע בשל נזקו, באין כיסוי של

(ב) מי שנפסל על תנאי ייפסל אם עבר, תוך תקופה שנקבעה בגזר דינו ושלא תפחת משנה ולא תעלה על שלוש שנים, אותה עבירה שעליה הורשע, או אחת העבירות המפורטות בתוספת הראשונה או השנייה, או עבירה אחרת שקבע בית המשפט בגזר הדין, והורשע בשל העבירה הנוספת תוך התקופה האמורה או לאחריה. (א) התקופה האמורה תתחיל מיום גזר הדין, ואם נושא הנאשם אותו זמן עונש מאסר – מיום שחרורו מן המאסר; והכל כשביט המשפט לא הורה אחרת.

(ד) אוזכרה בקביעת העבירות לפי סעיף קטן (ב) הוראת חיקוק והיא בוטלה לאחר מכן והוראה אחרת באה במקומה, יראו את גזר הדין כמאזכר את ההוראה האחרת.

(ג) בעל רכב או מי שבידו השליטה על רכב, אשר הרשה לאדם אחר לנהוג בו בידעו שהאדם איננו בעל רשיון נהיגה לאותו סוג רכב או שהוא קטין שאיננו יכול לקבל רשיון נהיגה, דינו – מאסר שלוש שנים בפועל עם או בלי קנס של חמשת אלפים לירות, ובנוסף לכך פסילה לקבל או להחזיק רשיון נהיגה לתקופה שלא תפחת משלוש שנים, אולם רשאי בית המשפט בנסיבות מיוחדות שיפרש בפסק דינו לפסוק מאסר על תנאי.

החלפת סעיף 41 6. במקום סעיף 41 לפקודה יבוא:

“שינויים בתוספות 41. שר התחבורה רשאי, בתקנות ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, לשנות את התוספות לפקודה, כולן או מקצתן, להוסיף עליהן ולגרוע מהן.”

הוספת סעיף 41 7. אחרי סעיף 41 לפקודה יבוא:

41A. (א) נפסל אדם על ידי בית משפט מקבל או מהחזיק ברשיון נהיגה על פי סעיף 35, לא תחול הפסילה על רשיון נהיגה צבאי אלא אם החליט בית המשפט לפסול אותו אדם מהחזיק גם ברשיון הצבאי; אולם הפסילה תחול על הרשיון הצבאי אף בלי שבית המשפט החליט כאמור במקרים אלה:

(1) אם הורשע האדם בעבירה שגרמה לתאונת דרכים שבה נהרג אדם;

(2) אם הורשע האדם על עבירה לפי סעיף 64A.

(ב) החליט בית משפט לפסול אדם מהחזיק ברשיון נהיגה צבאי כאמור בסעיף קטן (א), לא יחולו על פסילה כאמור הוראות פקודה זו המחייבות פסילה לתקופת מינימום אלא אם הורשע הנאשם באחת מהעבירות המפורטות בפסקה (1) או (2) לסעיף קטן (א).

ד ב ר י ה ס ב ר

לפי סעיף 35 לפקודת התעבורה, אם פסל בית משפט אדם מהחזיק רשיון נהיגה, תחול הפסילה גם על רשיון שניתן לאותו אדם על ידי שלטונות צה"ל. שלטונות הצבא סבורים כי אין להחיל באופן אוטומטי פסילה כאמור גם על רשיון הנהיגה הצבאי, בהתחשב בנימוקים אלה:

- (א) הנהג הצבאי זקוק לרשיון הנהיגה לשם מילוי תפקידים הכרחיים לפעילות השוטפת של צה"ל, בנייהם תפקידים מבצעיים חשובים;
- (ב) בהכשרת הנהג הצבאי מושקע כסף רב והשקעה כזאת מתבזבזת אם יימנע מהנהג הצבאי למלא את התפקידים שיועד למלא אותם;
- (ג) יש בפסילת נהג צבאי מהחזיק ברשיון הנהיגה הצבאי כדי לפגוע באופן ישיר בכוננות הצבא ובניצול היעיל של כוח האדם המגויס;
- (ד) במקרים רבים אין בפסילה כאמור משום עונש לנהג הצבאי, ויש חשש סביר לשלטונות צה"ל שנהגים צבאיים רואים בכך שהרור מתפקידי נהיגה צבאי.

ביטוח על פי פקודת ביטוח רכב מנועי (סיכויי צד שלישי) [נוסח חדש], תשל"ל-1970. הגסיון גם מלמד כי עבריינים מסוג זה אף אינם נרתעים מלהפקיר נפגעים במקרה של תאונה כתוצאה מנהיגתם.

הוראות סעיף 336 המוצע באות להבליט את החומרה של עבירות אלה.

התוספת הראשונה והתוספת השניה לפקודה כוללות רשימת עבירות אשר העובר אתן מהן יהיה דינו, בתוקף סעיף 38, פסילה מהחזיק רשיון נהיגה לתקופה שלא תפחת משלושה חדשים, ולפי סעיף 39, אם עבר אתן מוחן חניך שתי השנים שקדמו לעבירה שעליה הורשע כאמור – דינו פסילה מינימום של שנה אחת.

מכיון שחלים מזמן לזמן שינויים במידת חומרתן של עבירות שונות, ונקבעות עבירות חדשות, מוצע בזה להעניק לשר התחבורה סמכות לתקן את התוספות באישור ועדת הכלכלה של הכנסת.

8. במקום סעיף 47 לפקודה יבוא:

החלפת סעיף 47

הפסילה על ידי קצין משטרה

47. (א) אירעה תאונת דרכים שבה נחבל אדם או ניוזק רכוש, והיה לקצין משטרה בדרגה שאינה פחותה מדרגת מפקח יסוד להניח שיוגש אישום על כך נגד בעל רשיון נהיגה המעורב בתאונה, רשאי הקצין, כצו, לפסול את בעל רשיון הנהיגה מהחזיק בו לתקופה של 60 יום מיום מסירת הצו לבעל הרשיון; בית המשפט המוסמך לדון בעבירה האמורה רשאי להאריך את הפסילה עד לגמר בירור דינו או עד שתבוטל הפסילה על ידי בית המשפט.

(ב) אירעה תאונה שבה נהרג אדם, והיה לקצין משטרה בדרגה שאינה פחותה מדרגת מפקח יסוד להניח שיוגש אישום נגד נוהג רכב המעורב בגרימת התאונה, יפסול קצין משטרה כאמור את האדם מהחזיק ברשיון הנהיגה לתקופה של 90 יום מיום מסירת הצו לבעל הרשיון; בית המשפט המוסמך לדון בעבירה האמורה רשאי להאריך את הפסילה עד לגמר בירור דינו או עד שתבוטל הפסילה על ידי בית המשפט.

9. אחרי סעיף 62 לפקודה יבוא:

הוספת סעיף 62א

מאסר בפועל

62א. נקבעה בפקודה זו לגבי העבירה שעליה הורשע הנאשם מאסר לתקופת מינימום, ובית המשפט החליט שלא להטיל מאסר בפועל, ירש בפסק הדין את הנימוקים להחלטתו זאת.

10. בסעיף 64א (א) לפקודה, במקום "מאסר על תנאי בין כעונש יחיד ובין כעונש נוסף".

תיקון סעיף 64א

ד ב ר י ה ס ב ר

של החשוד בגרימת התאונה לתקופה של 90 יום, ושוב – בכסף לסמכויות בית המשפט כנ"ל. מוצע עוד, כי בהוראה הקיימת בדבר תאונה שבה נחבל אדם או ניוזק רכוש, תוארך תקופת הפסילה על ידי קצין משטרה מ-30 יום ל-60 יום.

לפיכך מוצע, כי אם נפסל אדם או מהחזיק ברשיון נהיגה, על פי סעיף 35, כאשר הוא בעל רשיון נהיגה שניתן לו מטעם שלטונות צה"ל לנהוג ברכב צבאי – לא תחול הפסילה כאמור על רשיון הנהיגה הצבאי אלא אם החליט בית המשפט על כך במפורש. אולם הוראה זו לא תחול במקרים של תאונות קטלניות, או בהרשעה על עבירת הפקרה אחרי פגיעה (פגע וברח).

סעיף 9 סעיפים 63 עד 65 לפקודה קובעים כי העובר אחת העבירות המנויות באותם סעיפים, יטיל עליו בית המשפט מאסר מינימום לתקופות שנקבעו בהם. חומרת העבירות הללו מחייבת שבדרך כלל יהיה ענשם מאסר בטועל. לפיכך מוצע, כי מקום שהחליט בית המשפט שלא להטיל מאסר בפועל כאמור, יפרט בפסק דינו את נימוקיו.

מוצע עוד כי החובה הקבועה בפקודה לפסול אדם מהחזיק ברשיון נהיגה לתקופות מינימום הקבועות בפקודה – לא תחול לגבי רשיון נהיגה צבאי, אלא אם החליט על כך בית המשפט, פרט למקרים המפורטים לעיל.

סעיף 8 לפי סעיף 47 לפקודה מוסמך קצין משטרה, בדרגת מפקח לפחות, לצוות על פסילתו של אדם שחיה מעורב בתאונת דרכים שבה נחבל אדם או ניוזק רכוש, מהחזיק ברשיון נהיגה לתקופה של 30 יום.

סעיף 10 סעיף 64א לפקודת התעבורה קובע: "64א. (א) נוהג רכב שתוך נהיגה גרם לתאונה, והוא ידע, או שהיה עליו לדעת, כי בנסיבות המקרה עשוי היה להיפגע אדם, ולא עצר במקום התאונה, או קרוב לו ככל האפשר, כדי לעמוד על תוצאות התאונה, דינו – מאסר שבע שנים, עם קנס או ללא קנס, ובלבד שלא יוטל עליו מאסר על תנאי כעונש יחיד ולא יינתן עליו צו מבחן.

בדברת מפקח לפחות, לצוות על פסילתו של אדם שחיה מעורב בתאונת דרכים שבה נחבל אדם או ניוזק רכוש, מהחזיק ברשיון נהיגה לתקופה של 30 יום. בית המשפט המוסמך לדון בעבירה רשאי לבטל את הפסילה לפני תום התקופה של 30 יום, על פי בקשת הנפסל, ורשאי הוא להאריכה עד לגמר בירור דינו של הנפסל על פי בקשת התביעה.

(ב) נוהג רכב שתוך נהיגה גרם לתאונה, והוא ידע, או שבנסיבות המקרה היה עליו לדעת, כי בתאונה נפגע אדם, ולא הגיש לנפגע עזרה שהיה ביכולתו להגיש בנסיבות המקרה, לרבות הסעתו לטיפול רפואי, דינו –

לנוכח העליה המתמדת במספר התאונות הקטלניות והחשיבות שבהטלת סנקציות תכופות ובהן, בעיקר, בצורך למנוע מיד את האדם המעורב בתאונה קטלנית מלהמשיך ולנהוג. מוצע להוסיף הוראה חדשה, כי במקרה של תאונה קטלנית יפסול קצין משטרה מיד את רשיונו

11. בסעיף 70 (15) לפקודה, במקום "רשות הרישוי" יבוא "המפקח על התעבורה".

12. בסעיף 70א לפקודה -

(1) בסעיף קטן (א) יימחקו המלים שבסוגריים "(להלן - בסעיף זה - בעל הרכב)";

(2) אחרי סעיף קטן (ד) יבוא:

"(ה) הוצאות הגרירה כאמור בסעיף קטן (ז) שלא שולמו תוך הזמן שנקבע בהודעה שנשלחה למי שחייב בתשלומן - דינן, לענין גבייתן, כדין קנס שלא שולם. חובת התשלום תוטל על בעל הרכב הרשום ברשיונו, זולת אם הוכיח כידי מי היתה השליטה ברכב בשעת העבירה ואותו אדם נמצא בישראל, או שהרכב נלקח ללא הסכמתו.

(ו) קבע בית משפט במשפטו של בעל רכב על עבירה לפי סעיף זה, על סמך ראיות שהובאו לפניו, כי הרכב היה אותה שעה ברשותו של אדם אחר, רשאי בית המשפט הדין במשפטו של האחר להסתמך על הממצא-איים העובדתיים שנקבעו במשפט הראשון, על פי הראיות שהוגשו באותו משפט, ואין צורך לחזור ולהגישן."

דברי הסבר

(ג) לא מילא מי שהרכב ברשותו אותה שעה אחרי הוראת שוטר כאמור, או אינו נמצא במקום, רשאי שוטר, בין בעצמו ובין על ידי אחר, להרחיק את הרכב, לגררו ולהחסינו, ובלבד שינקוט באמצעי הזהירות הסבירים הדרושים כדי להבטיח את ביטחון הרכב.

(ד) הוצאות הפעולות האמורות בסעיף קטן (א) ביחס לרכב שהועמד במקום שהעמדתו אסורה על פי תקוק או בנסיבות שיש בהן כדי הפרת סדרי תנועה או בטיחותה ומי שהרכב אותה שעה ברשותו לא מילא אחר הוראות שוטר להרחיקו, בסמוך שנקבע, יהיו מוטלות על בעל הרכב והוא יהיה חייב להחזיר אותו סכום לאוצר המדינה."

מלשון החוק יוצא כי מי שלא שילם את האגרה יש להגיש נגדו תביעה משפטית לגבייתה. הנסיון שנצטבר מראה כי כ-50% מבעלי הרכב הנגרר משלמים מיד את האגרה שנקבעה בתקנות התעבורה לענין זה, כ-25% משלמים אחרי התראות נוספות, ואילו לגבי הנותרים שהם עשרות בכל חודש, נאלצת המדינה להגיש תביעות משפטיות בבתי המשפט.

מאחר שהמדובר באגרת גרירה הקבועה בתקנות בשיעור קצוב (30 לירות) והגשת תביעות משפטיות מכבידה על עבודת התביעה ומביאה לאי תשלום האגרות או להשהיית ממושכות בגבייתן, מוצע לקבוע שדין האגרה לענין גבייה כדין קנס שלא שולם; בדרך זו, תיחסך עבודה רבה לבתי המשפט ולתביעה כטיפול בתביעות שסכומן פעוט ולמעשה אינו שנוי במחלוקת.

במקרה של רכב שנמצא עומד במקום שהעמדתו אסורה על פי חיקוק ונגרר על ידי המשטרה, הרי משהוכח במשפטו של בעל הרכב, כי הרכב היה בשעת העמדתו ברשות אדם אחר פלוגי, והוגש אישום כנגד האחר, יוכל בית המשפט להסתמך על הראיות שהובאו במשפט הראשון, וזאת כדי לקצר את ההליכים ולמנוע השויה שלא לצורך, וכדוגמת הוראות מקבילות כחיקקים אחרים.

מאטר תשע שנים, עם קנס או ללא קנס, ובלבד שלא יוטל עליו מאטר על תנאי כעונש יחיד ולא יינתן עליו צו מבחן. בהצעת החוק לחיקון פקודה התעבורה (חיקון מס' 3) תשכ"ד-1964 (הצעות חוק 623, תשכ"ד, עמ' 290), היתה הוראה שלא יוטל על הנאשם בעבירת הפקרה אחרי פגיעה (פגע וברח) מאטר על תנאי. השינוי בנוסח שהוצע אז היה חרצאה של החלטת ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת לשנות לקולה את הצעת החוק על אף החומרה שהכנסת ייחסה לעבירות פגע וברח.

בע"פ 496/69, סובחי אהמד עומר נגד מדינת ישראל (פד"י כ"ד, הלך ראשון, עמ' 370), פסק בית המשפט העליון כי אם הוטל על נאשם בעבירה כאמור עונש נוסף, אף קנס סמלי של לירה אחת, אפשר שלא להטיל מאטר בפועל; נמצא שהכוונה שהיתה מונחת ביטורו של החיקון הוחטאה.

חומרת העבירה הנ"ל וריבוייה מחייבים קביעת עונש חמור במיוחד, כדי להרתיע עבריינים בכוח, ומציע לקבוע, במפורש, כי לא יוטל עונש של מאטר על תנאי על עבירה של הפקרה אחרי פגיעה בין כעונש יחיד ובין כעונש נוסף.

סעיף 12 סעיף 70א לפקודה אומר:

"70א. (א) נמצא רכב עומד במקום שהעמדתו אסורה על פי חיקוק, רואים את בעל הרכב, את נהגו וכן אדם אחר האחראי לרכב (להלן בסעיף זה - בעל הרכב) כאילו העמידו כאמור, זולת אם הוכיח שהוא לא העמיד את הרכב באותו מקום, וכן ברשות מי היה הרכב באותה שעה או שהרכב נלקח ללא הסכמתו.

(ב) רכב העומד במקום שהעמדתו אסורה על פי חיקוק או בנסיבות שיש בהן כדי הפרת סדרי תנועה או בטיחותה, או שלדעת שוטר דרושה הרחקתו לשם הסדרת תנועה או לביטוחה או לביטוחות הציבור, רשאי שוטר להורות למי שהרכב ברשותו אותה שעה להרחיקו או לגררו.